

EDUSKUNNAN VASTAUS 173/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi kunnallisen eläkelain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi kunnallisen eläkelain muuttamisesta (HE 86/2006 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (StVM 36/2006 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kunnallisen eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain (549/2003) 28 §:n 3 ja 4 momentti, 41 §, 76 §:n 2, 4 ja 5 momentti, 86 §:n 3 momentti, 112 §:n 3 momentti sekä 118, 156 ja 158 §, sellaisina kuin niistä ovat 28 §:n 3 ja 4 momentti, 41 § sekä 76 §:n 2, 4 ja 5 momentti laissa 713/2004 ja 158 § laissa 921/2003,

muutetaan 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 momentin 2 kohta, 4 §:n 3—5, 8 ja 10 kohta, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 12 §:n 1 momentin 2 kohta, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 momentin 1 ja 5 kohta sekä 2 momentti, 15 ja 16 §, 17 §:n 1—3 momentti, 21 ja 22 §, 23 §:n suomenkielinen sanamuoto, 24 §:n 1 momentin 2 kohdan suomenkielinen sanamuoto, 2 momentti ja 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 26 §:n suomenkielinen sanamuoto, 27 §, 28 §:n 2 momentti, 29 ja 30 §, 40 §:n 4 momentti, 43 §:n 4 momentti, 44—49 §, 52 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 3, 7 ja 8 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 53 §:n 3, 4 ja 6 momentti, 54 §:n 2 momentti, 55 ja 59 §, 68 §:n 1 ja 2 momentti sekä 3 momentin 9 ja 10 kohta, 69 §:n 2 momentti, 70 §:n 2 momentti, 71 §, 72 §:n 1 momentti, 73 §:n 3 momentti, 76 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale sekä 3 ja 6 momentti, 77 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta sekä 2—4 momentti, 78 §, 83 §:n 2 momentti, 84 §:n 2 ja 3 momentti, 87—91 ja 94 §, 95 §:n 1 momentti, 96 ja 97 §, 98 §:n 2 momentti, 99 §:n 2 momentti, 100 §:n 2 momentti, 104—106 §, 107 §:n 3 momentti, 108 §:n 1 ja 2 momentti, 110 §:n 1 ja 3 momentti, 112 §:n 1 ja 2 momentti, 114 §, 115 §:n 1—3 momentti, 120 §:n 2, 3 ja 5 momentti, 124—126 §, 127 §:n 1 momentti, 129 §, 131 §:n 1 momentti, 132 §:n otsikko ja 1 momentti, 133 §:n 2 ja 3 momentti, 134 ja 144 §, 145 §:n 4 momentin 4—6 kohta sekä 6 momentti, 148 §:n 1 momentin 1—3 ja 7 kohta, 149 §:n 1 momentin 1—3 kohta ja 4 momentti, 151 ja 153—155 §, 157 §:n 1 momentti, 159 §:n 3 momentti, 160 §:n 3 ja 4 momentti sekä 161 ja 162 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti, 17 §:n 2 ja 3 momentti, 21 ja 22 § sekä 132 §:n otsikko ja 1 momentti mainitussa laissa 921/2003, 3 §:n 2 momentin 2 kohta, 4 §:n 8 ja 10 kohta, 11 §:n 1 ja 2

momentti, 12 §:n 1 momentin 2 kohta, 13 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 §, 23 §:n suomenkielinen sanamuoto, 24 §:n 2 momentti ja 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 26 §:n suomenkielinen sanamuoto, 27 §, 28 §:n 2 momentti, 29 ja 30 §, 40 §:n 4 momentti, 43 §:n 4 momentti, 45—49 §, 52 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 3, 7 ja 8 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 53 §:n 3, 4 ja 6 momentti, 54 §:n 2 momentti, 55 ja 59 §, 68 §:n 1 ja 2 momentti sekä 3 momentin 9 ja 10 kohta, 69 §:n 2 momentti, 70 §:n 2 momentti, 71 §, 72 §:n 1 momentti, 73 §:n 3 momentti, 76 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale sekä 3 ja 6 momentti, 77 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale ja 3 kohta sekä 2—4 momentti, 78 §, 87 ja 105 §, 110 §:n 1 momentti, 112 §:n 1 momentti, 115 §:n 1 momentti, 133 §:n 2 momentti ja 148 §:n 1 momentin 7 kohta mainitussa laissa 713/2004, 4 §:n 4 ja 5 kohta, 104 ja 106 § sekä 107 §:n 3 momentti laissa 1188/2003, 17 §:n 1 momentti mainituissa laeissa 921/2003 ja 713/2004, 88, 89, 125 ja 126 § osaksi viimeksi mainitussa laissa, 100 §:n 2 momentti, 110 §:n 3 momentti, 120 §:n 5 momentti ja 134 § laissa 1216/2004, 153 § osaksi mainituissa laeissa 921/2003 ja 1188/2003, 154 § osaksi mainituissa laeissa 921/2003 ja 713/2004 sekä 155 § osaksi mainitussa laissa 921/2003, sekä

lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 713/2004, uusi 4 momentti, 14 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa, siitä viimeksi mainitulla lailla kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti, 32 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, 40 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 5 momentti, 68 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 11 kohta, 68 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 6 momentti, 98 §:ään uusi 4 momentti, lakiin siitä viimeksi mainitulla lailla kumotun 117 §:n tilalle uusi 117 §, 119 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, lakiin uusi 128 a §, 133 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa, uusi 5—7 momentti, 145 §:n 4 momenttiin uusi 7 kohta ja lakiin uusi 167 a § seuraavasti:

2 §

Jäsenyhteisöt

Kunnallisen eläkelaitoksen jäsenyhteisöjä ovat suoraan tämän lain nojalla kunnat ja kuntayhtymät sekä kunnallinen eläkelaitos ja Kuntien takauskeskus.

3 §

Lain soveltamisala

Eläketurvan piiriin kuuluu myös:

2) omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 2 §:n mukainen omaishoitaja;

4 §

Yleiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) työeläkelaiilla työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittuja lakeja ja eläkesääntöjä sekä muita niihin verrattavia säädöksiä, joissa määritellään työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva eläke;

4) julkisten alojen eläkelaiilla tätä eläkelakia ja työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentin 2, 3 ja 5 kohdassa mainittua lakia;

5) yksityisten alojen eläkelaiilla työntekijän eläkelakia ja mainitun lain 3 §:n 1 momentissa mainittuja lakeja;

8) tulevalla ajalla sen vuoden alun, jona työkyvyttömyys alkaa, ja henkilön 63 vuoden iän täyttämiskuukauden viimeisen päivän välistä aikaa;

10) rahamäärillä summia, jotka vastaavat työntekijän eläkelain 96, 97 ja 100 §:ssä tarkoitun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004;

11 §

Vanhuuseläke

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Edellytyksenä on, ettei työntekijän kunnallinen palvelussuhde jatku.

Vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä ja palvelussuhteen päättämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Vanhuuseläkettä ei kuitenkaan myönnetä ilman pätevää syytä takautuvasti pitemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kolmelta kuukaudelta.

12 §

Vanhuuseläke julkisista eläkejärjestelmistä

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen, jos hän ennen 63 vuoden iän täyttämistä on saanut vanhuuseläkkeen, joka ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1995 on karttunut 11/60 prosenttia kuukaudessa:

2) valtion eläkelain (/) tai siihen liittyvän lainsäädännön nojalla;

13 §

Varhennettu ja lykätty vanhuuseläke

Vanhuuseläke myönnetään hakemuksesta varhennettuna aikaisintaan 62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vähennettynä 42 §:n mukaisella varhennusvähennyksellä tai lykättyä 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen korotettuna mainitun pykälän mukaisella lykkäyskorotuksella. Varhennetun vanhuus-

eläkkeen saamisen edellytyksenä on, ettei työntekijän kunnallinen palvelussuhde jatku.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa 68 vuotta täytettyään, vanhuuseläke myönnetään aikaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta.

14 §

Osa-aikaeläke

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 58—67-vuotiaalla työntekijällä edellyttäen, että:

1) hän ei saa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa työeläkettä tai vastaavaa ulkomaista tai kansainvälisen järjestön tai Euroopan yhteisöjen toimielimen palvelukseen perustuvaa eläkettä;

5) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa; tähän kuuden viikon jaksoon ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta hän saa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) säännöksiin perustuvaa päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja etuuksia yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

Perhepäivähoitajalla ja perhehoitajalla 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu kolmen kalenterivuoden ansiovaatimus kuitenkin täyttyy, jos ansioita on vähintään 10 500 euroa vuodessa. Tällöin kokoaikaisena palveluna pidetään sellaista työtä, jossa työansiot ovat vähintään 875 euroa kuukaudessa. Työajan vähentymistä ei edellytetä.

Jos työntekijän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu ansiotulojen vähentyminen poikkeaa työajan lyhentymisestä sen vuoksi, että kokoaikaisen ansiotyön ansiotuloon on sisällynyt palkkaukseen kuuluvaa ylityökorvausta, sunnuntai-, yötyö- tai vuorolisää taikka muuta sellaista erityistä lisää tai korvausta, jota ei sisälly osa-aikatyöstä saatavaan ansiotuloon, tällainen lisä tai

korvaus jätetään huomioon ottamatta 1 momentin 4 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymistä arvioitaessa.

15 §

Osa-aikaeläkkeen keskeyttäminen, lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Jos työntekijän osa-aikatyön ansio tai työstä poissaoloaika muuttuu tilapäisesti siten, etteivät osa-aikatyölle 14 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetty edellytykset täyty, keskeytetään osa-aikaeläkkeen maksaminen eläkkeensaajan ilmoituksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta. Maksaminen keskeytetään seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen edellyttäen, että syy eläkkeen keskeyttämiseen on edelleen olemassa. Maksettu osa-aikaeläke peritään takaisin 120 §:ssä säädetyllä tavalla ajalta, jolta osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset eivät ole täyttyneet.

Keskeytettyä osa-aikaeläkettä ryhdytään eläkkeensaajan ilmoituksesta maksamaan uudelleen siitä lukien, kun osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät. Jos keskeytetyn osa-aikaeläkkeen uudelleen maksamista ei ole pyydetty kuuden kuukauden kuluessa osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä, eläke lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta lukien.

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos työntekijä ei täytä enää osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksiä ja 1 momentista ei muuta johdu. Jos päivä, jolta osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset eivät täyty, on kalenterikuukauden ensimmäinen päivä, sen estämättä, mitä 119 §:n 1 momentissa säädetään, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin tästä päivästä lukien. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

Jos osa-aikaeläke on 3 momentin mukaisesti lakkautettu, työntekijällä on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläkettä hänen täyttäessään sen saamisen edellytykset. Jos osa-aikaeläke on ollut lakkautettuna enintään kuusi kuukautta, eläke myönnetään entisin perustein, jollei 44 §:stä muuta johdu.

Jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke

samalle ajalle, jolta on maksettu osa-aikaeläkettä, katsotaan osa-aikaeläke vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen osasuorituksi.

16 §

Siirtyminen osa-aikaeläkkeeltä vanhuuseläkkeelle

Osa-aikaeläkettä saavan työntekijän vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että osa-aikatyö on päätynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut iän, jolloin hänellä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä täyttää 68 vuotta edelleen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Kun työntekijä lopettaa osa-aikatyön, vanhuuseläke lasketaan hakemuksesta uudelleen.

17 §

Ammatillinen kuntoutus

Alle 63-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaisia ammatillista kuntoutusta:

1) jos asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa uhkan, että työntekijä tulee työkyvyttömäksi 24 §:n 1—3 momentissa tarkoitettulla tavalla tai häntä on pidettävä mainituissa momenteissa tarkoitettulla tavalla työkyvyttömänä; ja

2) jos työntekijän tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat 53 §:n 2 momentin mukaiset työansiot ovat vähintään 25 133,40 euroa, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille taikka jos työntekijä jo saa työkyvyttömyyseläkettä, tulevan ajan ansiot ovat vähintään edellä mainitun suuruiset tai eläkkeessä on otettu huomioon tuleva aika 53—58 §:n mukaan, sellaisina kuin mainitut lainkohdat olivat 31 päivänä joulukuuta 2004.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla työkyvyttömyyden uhkalla tarkoitetaan tilannetta, jossa on todennäköistä, että työntekijälle lähivuosina, vaikka hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen toteutuksen mahdollisuudet otetaan huomioon, ilman ammatillisia kuntoutustoimia tulisi myönnettäväksi työkyvyttömyyseläke täytenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon hakijan ikä, ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, vakiintuminen työelämään sekä se, johtaako haettu ammatillinen kuntoutus todennäköisesti hakijan terveydentilalle sopivassa työssä jatkamiseen tai työhön palaamiseen. Lisäksi tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon, lykkääkö ammatillinen kuntoutus hakijan eläkkeelle jäämistä.

Ammatillisena kuntoutuksena voidaan työntekijälle antaa työhön tai ammattiin johtavaa koulutusta, järjestää työkokeilua ja työhön valmistusta sekä myöntää elinkeinotukea. Työntekijälle voidaan korvata kuntoutuksen aiheuttamat välttämättömät ja tarpeelliset kustannukset. Ennen ammatillisen kuntoutuksen käynnistämistä työntekijällä on oltava suunnitelma ammatillisesta kuntoutuksesta (*kuntoutussuunnitelma*), jonka laatimista eläkelaitos voi tukea.

21 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen kuntoutusrahan aikana

Oikeutta 24 §:n 1—3 momentissa tarkoitettuun työkyvyttömyyseläkkeeseen ei ole ilman pätevää syytä ennen kuin oikeus työeläkelain taikka Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaiseen kuntoutusrahaan on päätynyt.

22 §

Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen

Ennen kuin kunnallinen eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että hakijan mahdollisuus

det kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että hakijalle annetaan tietoa kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

23 §

Työkyvyttömyysetuudet

Työntekijällä on oikeus heikentyneen työkyvyn perusteella työkyvyttömyyseläkkeeseen tai 25 §:ssä tarkoitettuun kuntoutustukeen 63 vuoden iän täyttämiseen saakka siten kuin tässä laissa säädetään. Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi ja kuntoutustuki määräajaksi.

24 §

Työkyvyttömyyseläke

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä:

2) jos hänen työkykynsä voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida heikentyneen vähintään kahdella viidesosalla ja työkyvyn heikentymisen tai 1 kohdan mukaisen työkyvyttömyyden, sen alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna, voidaan arvioida jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan; taikka

Edellä 1 momentin 2 kohdan mukaista työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Työkyvyn vaihdellessa otetaan huomioon vuotuinen ansio.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työkyvyn heikentymisen arvioinnissa huomioon otettavista tekijöistä, sellaisen 60 vuotta täyttäneen työntekijän työkyvyttömyyseläkeoikeutta arvioitaessa, jonka ansiotyöura on pitkä, otetaan huomioon myös työn aiheuttama rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työn vaativuus ja vastuullisuus, jos nämä seikat yhdistyneenä sairauteen, vikaan tai vammaan tekevät työnteon jatkamisen kohtuuttomaksi.

26 §

Täysi- ja osatyökyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään työntekijälle, joka on tullut kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä tai jonka työkyky on heikentynyt 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla vähintään kolmella viidesosalla. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

27 §

Selvitys työkyvyttömyyden jatkumisesta

Jos kunnallisella eläkelaitoksella on perustelua syytä olettaa, että eläkkeensaajan työkyky on palautunut, eläkkeensaaja on velvollinen käymään eläkelaitoksen määräyksestä työkyvyttömyyden jatkumisen selvittämistä varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Eläkelaitoksen on tällöin korvattava tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

28 §

Työkyvyn muutoksen vaikutus

— — — — —
Työkyvyn muuttumista ja palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon eläk-

keensaajan työnansioissa tapahtuneet muutokset. Työntekijällä ei ole oikeutta täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta, eikä osatyökyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta.

29 §

Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttaminen

Jos eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta. Kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus voidaan lakkauttaa, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta tai hän ilman pätevää syytä on keskeyttänyt tällaisen kuntoutuksen.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 17 §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta ja siten korotettuna kuin 46 §:ssä säädetään.

30 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos eläkkeensaaja:

1) on ansiotyössä ja tästä työstä saadut ansiot ovat tilapäisesti yli 28 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ansiorajojen;

2) ei suostu eläkelaitoksen 27 §:n mukaan määräämään tutkimukseen, ei kuitenkaan, jos kieltäytymiseen on hyväksyttävä syy;

3) ei toimita 27 §:ssä tarkoitetun tutkimuksen tuloksia eläkelaitokselle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa; tai

4) kieltäytyy eläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta tai koulutuksesta ilman pätevää syytä.

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta 1 momentissa taikka 28 tai 29 §:ssä säädetyn edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeytysajankohdasta lukien.

32 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi ja oikeus eläkkeen aikana karttuneeseen uuteen eläkkeeseen

Eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä, mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt 63 vuotta.

40 §

Karttumisprosentit

Kun eläkettä lasketaan kuukautta kohden, karttumisprosenttina käytetään 1/12 osaa 1—3 ja 5 momentissa mainitusta määrästä. Jos kalenterivuoden aikana maksetuista työansioista karttuu eläkettä 1 momentin perusteella eri karttumisprosenttien mukaan, vuoden karttumisprosentti saadaan laskemalla kuukautta kohden laskettujen karttumisprosenttien keskiarvo kuukau-

silta vuoden alusta tai aikaisemman eläkkeen päättymisestä vuoden loppuun, enintään kuitenkin eläkkeen alkamiseen ja kertomalla tämä luvulla 12.

Jos työntekijä 53 vuotta täytettyään työskentelee Suomen ulkopuolisessa maassa, jossa sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *EY:n sosiaaliturva-asetus*, laskennalliseen eläkkeeseen, jota määrättäessä työeläkelakien alainen ja EU- ja ETA-maassa työskentelyaika luetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi (*teoreettinen eläke*), lisätään 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

43 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia työntekijälle osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä karttuneista ja 76 §:n mukaisesti vähennetyistä työeläkkeistä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan karttuneesta eläkkeestä. Tällaiseen eläkkeeseen rinnastetaan EY:n sosiaaliturva-asetusta soveltavassa ja Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen tehneessä maassa karttunut vastaava etuus. Jollei tällaisesta etuudesta saada tietoa, enimmäismäärää laskettaessa huomioon otettavana eläkkeenä voidaan käyttää sellaista teoreettista eläkettä, joka työntekijälle olisi karttunut, jos hänen vieraassa valtiossa työskentelyyn perustuva vakuutusaikansa olisi ollut tämän lain alaista palvelusta. Osa-aikaeläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä 76 §:ssä tarkoitettua päivärahaa tai ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osa-aikaeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella. Jos

työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain perusteella ja tässä tarkoitettu rajausta vähentää osa-aikaeläkettä, tehdään vähennys näiden lakien kesken niiden mukaan vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

44 §

Osa-aikaeläkkeen uudelleen laskeminen

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut muutos, joka olennaisesti poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä, taikka osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään muun työeläkelain mukainen uusi osa-aikaeläke.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä lasketaan uudelleen, jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään 76 §:ssä tarkoitettu ensisijainen etuus tai tällaisen etuuden määrä muuttuu.

Osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan uudelleen muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta tai, jos muutos tapahtuu kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, tästä päivästä.

Kun osa-aikaeläke lasketaan uudelleen, vakiintuneena ansiotulona pidetään ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran määrättäessä.

45 §

Kuntoutusrahan määrä

Jos työntekijä on kokonaan estynyt tekemästä ansiotyötä ammatillisen kuntoutuksen vuoksi, kuntoutusraha on yhtä suuri kuin niiden työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille.

Jos työntekijä on jäänyt sairauslomalle palvelussuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa, kuntoutusraha on kuitenkin yhtä suuri kuin niiden työeläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joi-

hin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi sairausloman alkaessa.

Jos työntekijä ammatillisen kuntoutuksen aikana ansaitsee enemmän kuin puolet vakiintuneesta ansiosta, jonka perusteella 1 momentissa tarkoitettun eläkkeen tulevan ajan eläkkeenosaa lasketaan, kuntoutusrahan määrä on puolet 1 momentissa tarkoitettun täyden kuntoutusrahan määrästä.

46 §

Kuntoutuskorotuksen määrä

Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia kuntoutustuen ja työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

47 §

Harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen määrä

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus on työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen, eikä siihen makseta kuntoutuskorotusta.

48 §

Työkyvyttömyyseläkkeen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen määrä

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä on 40 §:n mukaan määräytyvän eläkkeen ja 53 sekä 54 §:n mukaisen tulevan ajan eläkeosan yhteismäärä. Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä eläkkeestä.

49 §

Työttömyyseläkkeen määrä

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tulevan ajan eläkettä laskettaessa sovelletaan kuitenkin 53—58 ja 68—72 §:ää, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, siten, että työttömyyseläkkeen eläketa-

pahtumana pidetään 31 päivää joulukuuta 2006. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä tulle van ajan eläkettä.

52 §

Eläkkeeseen oikeuttavat etuudet

Eläkkeeseen oikeuttavat myös ne 1—9 kohdassa mainitut etuudet, jotka työntekijä on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän kalenterivuoden loppuun mennessä. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun. Palkattomat ajat oikeuttavat eläkkeeseen, jos työntekijällä on ennen eläketapahtumavuoden alkua työeläkelain mukaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Etuudet eivät kuitenkaan oikeuta eläkkeeseen siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelain mukaista muuta eläkettä kuin osa-aika- tai perhe-eläkettä. Palkattoman ajan perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Tässä pykälässä tarkoitettu eläkeoikeus määräytyy etuuksien perusteena olevien työ- ja ansiotulojen mukaan seuraavasti:

3) työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio siltä osin kuin päivärahaa on saatu 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä;

7) työeläkelain tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetyskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) sairauspäivärahan, osasairauspäivärahan ja erityishoitorahan perusteena oleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle;

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4—9 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta. Momentin 8 kohdassa tarkoitettu osasairauspäivärahan perusteena oleva työtulo on kuitenkin puolet sairauspäivärahan perusteena olevasta työtulosta.

Jos eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työeläkelain mukaan, 1—3 momentissa mainituista ansioista karttuneen eläkkeen osan käsittelee ja ratkaisee 7 luvussa tarkoitettu viimeinen eläkelaitos tai, jos viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta, työntekijän eläkelain 106 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläkelaitos, tai jos työntekijällä ei ole yksityisten alojen eläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita, se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty viimeisen ansiotyön perusteella. Vastuu näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin työntekijän eläkelain 178 §:ssä säädetään.

53 §

Tuleva aika

Tulevan ajan ansiota määrittäessä siihen luetaan myös tarkasteluajkaan kohdistuva 52 §:ssä mainitun etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo kuitenkin siten, että äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan perusteena oleva tulo otetaan huomioon pykälän 2 momentissa mainitun suuruisena.

Jos työntekijä on tarkasteluajana saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, työmarkkinatukea tai peruspäivärahan suuruisista koulutuspäivärahaa tai julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea perustuksena, otetaan tulevan ajan ansiota määrittäessä työansiona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena.

Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluajana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän hakemuksesta 1 momentin mukaisena ansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä vuodelta.

54 §

Tulevan ajan ansiot erityistilanteissa

— — — — —
Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkasteluajana on sen estämättä, mitä 53 §:n 2 momentissa säädetään, 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja sen kuukauden päättymisen välinen aika, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi. Tällöin tulevan ajan ansio on tänä tarkasteluajana saatujen 71 §:n mukaan tarkistettujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä, kuitenkin enintään 60:llä.

55 §

Tulevan ajan ansion jakaantuminen

Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin tämän lain alaisten työansioiden osuus on kaikkien työeläkelakien alaisten ansioiden yhteismäärästä 53 ja 54 §:n mukaisena tarkasteluajana.

59 §

Eläkkeelläoloajan lukeminen eläkeajaksi

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava vanhuuden tai työkyvyttömyyden perusteella uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan

myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Määrättäessä tämän lain mukaista eläkettä työkyvyttömyyseläkkeen ajalta käytetään perusteena sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansioista, joka vastaa tämän lain mukaisten työansioiden määrää kaikkien työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä.

Jos työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä aiheuttomasti, uutta eläkettä laskettaessa ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi tätä eläkkeelläoloaikaa.

68 §

Eläkkeessä huomioon otettavat ansiot

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka, tulospalkkio tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (*sijaismaksaja*). Luottamushenkilön työansiona pidetään ansionmenetyksen korvauksia ja määrääjältä maksettuja erillisiä palkkioita.

Jos työstä suoritettava vastike on sovittu osaksi tai kokonaan hyvittäväksi:

1) yleisöltä saatavilla maksuilla tai lunastuksilla, jotka otetaan huomioon samansuuruisina kuin viimeksi toimitetussa verotuksessa, jos muuta luotettavaa selvitystä niiden määrästä ei esitetä; taikka

2) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettuna sairauskassan maksamalla päivärahalta, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovitun palkan sijasta, luetaan myös tällainen tulo eläkkeen perusteena olevaan työansioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei kuitenkaan pidetä muun muassa:

— — — — —
9) henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeriä, jotka on siirretty hen-

kilöstörahastoon tai nostettu käteisenä, tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta;

10) erii, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona, edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen palkkion määrätymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; eikä

11) yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa.

—————
Kunnaneläinlääkärin eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon kunnan virkatehtävistä suorittamien palkkausten lisäksi eläinlääkärin eläimen omistajilta tai haltijoilta periminä eläinlääkintähuoltolain (685/1990) 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuina palkkioina lain 7 §:ssä tarkoitettuna toimielimen vuosittain vahvistama rahamäärä siten kuin eläinlääkintähuoltolain nojalla säädetään.

69 §

Palkansaajien eläkemaksun vähentäminen

—————
Vastaava vähennys tehdään myös eläinlääkärin muilta kuin jäsenyhteisöiltä saamista 68 §:n 6 momentin mukaan eläkepalkassa huomioon otettavista palkkioista.

70 §

Eläkkeen karttuminen eläketapahtumavuodelta

—————
Jos eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansiot kuitenkin poikkeavat kahden sitä edeltä-

neen vuoden keskiansioista yli 10 prosenttia tai jos työntekijällä on eläketapahtumavuonna 52 §:ssä tarkoitettuja eläkkeeseen oikeuttavia etuuksia, ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään, vaan eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumaan mennessä maksetuista tämän lain alaisista ansiosta.

71 §

Palkkakerroin

Tässä laissa säädetty ansiorajat ja rahamäärät sekä eläkettä laskettaessa kunkin vuoden ansio tarkistetaan kertoimella, josta säädetään työntekijän eläkelain 96, 97 ja 100 §:ssä (*palkkakerroin*).

72 §

Ikäkorotus

Työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea korotetaan jäljempänä mainitulla kertoimella sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkkeen tai kuntoutustuen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa siten, että iän ollessa 24—26 vuotta korotusprosentti on 21. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä. Iän ollessa yli 55 vuotta korotusta ei tehdä. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

73 §

Elinaikakerroin

—————
Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijän eläkelain 83 §:n nojalla vahvistamaa kerrointa.

76 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään seuraavat ensisijaiset etuudet:

Jos työntekijällä on oikeus 1 momentissa mainittuun etuuteen, tämän lain mukaisena eläkkeenä maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja 1 momentissa mainitun etuuden erotuksesta yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on kaikista työeläkkeistä.

Ensisijaisena etuutena pidetään myös 1 momentissa tarkoitettua etuutta vastaavaa muusta valtiosta maksettavaa etuutta. Jos työntekijän eläkettä määrättäessä otetaan huomioon tuleva aika kahden tai useamman EY:n sosiaaliturvasopimuksesta soveltavan valtion taikka sellaisen valtion eläkelainsäädännön mukaan, jonka kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus, tulevan ajan päällekkäisyys estetään siten, että tulevaa aikaa myönnetään tämän lain mukaan siinä suhteessa kuin työntekijän työeläkelakien mukainen vakuutus aika on kaikkien tulevan ajan myöntävien maiden vakuutus aikaan.

77 §

Ensisijaisen etuuden muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Eläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

3) eläkkeensaajalle myönnetään 76 §:n 6 momentissa tarkoitettu etuus; tai

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua päivärahaa ei kuitenkaan vähennetä silloin, kun se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen saajalle ja se perustuu osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneeseen tapaturmaan.

Eläkkeen määrää ei tarkisteta, jos 1 momentissa tarkoitettu etuus myönnetään tai jos se muuttuu enintään neljän kuukauden ajaksi etuuden alkamisesta tai muuttumisesta laskettuna.

Eläke tarkistetaan siitä ajankohdasta, josta 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu etuus

myönnetään tai josta sen määrä muuttuu, tai siitä ajankohdasta, kun eläkelaitos saa tiedon 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen etuuden myöntämisestä tai muuttumisesta.

78 §

Indeksitarkistus

Eläkettä tarkistetaan kalenterivuositain siten kuin työntekijän eläkelain 98 §:ssä säädetään.

83 §

Lapsi

Lapseneläkkeeseen ei ole oikeutta useamman kuin kahden edunjäätäjän jälkeen samanaikaisesti. Lapseneläkettä maksetaan aina lapsen oman vanhemman jälkeen. Jos kahden edunjäätäjän jälkeen lapseneläkettä saavalle lapselle myönnetään myöhemmin lapseneläke oman vanhemman jälkeen, muun edunjäätäjän jälkeen ensiksi myönnetty lapseneläke lakkaa siitä ajankohdasta, josta oman vanhemman jälkeen myönnettävä lapseneläke alkaa.

84 §

Perhe-eläkkeen peruste

Jollei edunjäätäjä saanut 1 momentissa mainittua eläkettä, edunjäätäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi.

Perhe-eläkkeen perusteesta ei oteta huomioon 76 §:n mukaista edunjäätäjän eläkkeen vähennystä.

87 §

Perhe-eläkkeestä vähennettävät etuudet

Perhe-eläkkeestä vähennetään 76 §:ssä tarkoitettuja etuuksia vastaava perhe-eläke tai kor-

vaus. Perhe-eläkkeen määrä lasketaan uudelleen, jos edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai työeläkelakien mukainen perhe-eläke ja tämän lain mukaisesta perhe-eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä 76 ja 77 §:ssä säädetään.

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Leskeneläkettä määrättäessä otetaan huomioon lesken työeläkkeet. Lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 76 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Lisäksi otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski on edunjättäjän kuollessa täyttänyt 65 vuotta tai saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, vähennys tehdään edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Muussa tapauksessa leskeneläkkeen vähennys tehdään edunjättäjän kuolemaa seuraavan seitsemännen kalenterikuukauden alusta. Jos kuitenkin edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi, jolla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, leskeneläkkeen vähennystä ei tehdä ennen kuin lapsi tai, jos lapseneläkkeeseen oikeuttavia lapsia on useampia, nuorin lapsista täyttää 18 vuotta.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski on työskennellyt ulkomailta taikka ollut Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palve-

luksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailta työskentelyyn taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaansa luettava työskentely olisi tämän lain alaista.

Jos eläkelaitos antaa tiedon lesken laskennallisen eläkkeen määrästä muulle eläkelaitokselle muun eläkelain mukaisen leskeneläkkeen määräämistä varten, leskellä on oikeus pyynnöstä saada eläkelaitokselta päätös laskennallisen eläkkeen määrästä.

89 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 88 §:ssä tarkoitettut eläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennyksen peruste on 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 84 §:n mukaisesti laskettu eläke ja työeläkelakiin perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän. Vähennyksen peruste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa. Muussa tapauksessa vähennyksen peruste on 324,77 euroa.

Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 88 §:ssä tarkoitettujen eläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Jos leskellä on oikeus saada myös muuta kuin tämän lain mukaista työeläkelain mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, vähennetään tämän lain mukaisesta leskeneläkkeestä määrä, joka on yhtä suuri osa edellä tarkoitetusta vähennyksestä kuin tämän lain mukainen leskeneläke on kaikista sanotuista perhe-eläkkeistä.

Eläkkeen vähennyksen perustetta määrättäessä otetaan huomioon 1 momentissa mainittuja työeläkkeitä vastaava ulkomailta taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella maksettava etuus siten kuin 88 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään.

90 §

Leskeneläkkeen vähentäminen eritystilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 88 §:n mukaisesti määrätty eläke.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu keskimääräinen ansiotulo lasketaan lesken kuudelta kuukaudelta ennen hakemuksen tekemistä saamista ansioista, ja eläkkeen vähentäminen 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tehdään aikaisintaan tämän takautuvan jakson alusta.

91 §

Leskeneläkkeen tarkistus

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 90 §:n 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty. Lisäksi leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien mukainen eläke muuna kuin osa-aikaeläkkeenä.

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

94 §

Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi

Jos edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai

muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, perhe-eläke voidaan myöntää määräajaksi.

Kun perhe-eläke myönnetään määräajaksi 1 momentin mukaisesti, edunjättäjän työeläke lakkautetaan perhe-eläkkeen alkamispäivästä.

95 §

Perhe-eläkeoikeuden lakkaaminen

Oikeus leskeneläkkeen saamiseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin hän on täyttänyt 50 vuotta.

96 §

Leskeneläkkeen maksaminen kertasuorituksena

Leskelle, jonka leskeneläke 95 §:n 1 momentin mukaan lakkautetaan, maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä kolmen vuoden ajalta olisi ollut. Kertasuorituksen perusteena käytetään viimeksi maksettua kuukausieläkettä tai, jos eläkelaitos toimii 7 luvun mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena, sen maksamaa eläkkeiden yhteismäärää kuukaudessa.

97 §

Perhe-eläkkeen uudelleen laskeminen

Perhe-eläkkeen määrä lasketaan uudelleen, kun leski tai lapsi lakkaa olemasta edunsaajana tai edunsaajien lukumäärä muuttuu. Perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan myös, kun perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 72 §:n 2 momentin mukaisesti kertakorotus. Tällöin perhe-eläke tarkistetaan samasta ajankohdasta kuin kertakorotus lisätään.

Jos perhe-eläkkeen suorittaminen on joltakulta edunsaajalta keskeytetty tai perhe-eläkettä on joltakulta edunsaajalta vähennettävä, keskeyttä-

minen tai vähentäminen kohdistuu hänen osaan perhe-eläkkeestä.

98 §

Eläkkeen hakeminen

Eläkehakemus katsotaan tehdyksi sinä päivänä, jona se on saapunut kunnalliselle eläkelaitokselle, jollekin työeläkelaiissa mainitulle eläketurvasta huolehtivalle viranomaiselle tai eläkelaitokselle tai Eläketurvakeskukselle taikka eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen sitä varten valtuuttamalle asiamiehelle.

Tarkemmat säännökset eläkkeen hakemiseen tarvittavista lomakkeista ja todistuksista annetaan tarvittaessa sisäasianministeriön asetuksella.

99 §

Selvitys terveydentilasta

Työkyvyttömyyseläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen määräyksestä käymään työkyvyn heikentymisen selvittämiseksi tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan hakijalle tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

100 §

Päätöksenteko ja päätöksen tiedoksiantaminen

Kunnallinen eläkelaitos antaa päätöksensä tiedoksi lähettämällä sen vastaanottajalle kirjellä hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen tai antaa sen tiedoksi koneellisesti siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa

annetussa laissa (13/2003) säädetään. Päätöksen koneellisesta allekirjoittamisesta on voimassa, mitä mainitussa laissa säädetään.

104 §

Työskentelyä julkisten ja yksityisten alojen työeläkelakien piirissä

Jos eläkkeen määrää laskettaessa otetaan huomioon tuleva aika, viimeinen eläkelaitos on sen estämättä, mitä 103 §:ssä säädetään, se julkisten tai yksityisten alojen eläkelaitos, jossa työntekijän eläketurva oli järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen.

Mitä 1 momentissa ja 103 §:ssä säädetään viimeisestä eläkelaitoksesta, ei sovelleta työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos työntekijän eläketurva on järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen julkisten alojen eläkelaitoksessa ja työntekijällä on työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain (/) mukaisia ansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa eläketapahtumavuotta edeltäneen kahden kalenterivuoden aikana. Mitä 1 momentissa ja 103 §:ssä säädetään viimeisestä eläkelaitoksesta, ei sovelleta työkyvyttömyyseläkkeeseen myöskään, jos työntekijällä on eläketapahtumavuonna alkanut jatkuva kunnallinen palvelus ja hänen eläketurvansa oli järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen yksityisten alojen eläkelaitoksessa tai muun julkisen alan eläkelaitoksessa.

Jos osa-aikaeläke myönnetään samanaikaisesti sekä tämän lain että muun julkisten alojen eläkelain tai yksityisten alojen eläkelain mukaisena, eläkkeen käsittelyyn ei sovelleta, mitä viimeisestä eläkelaitoksesta 103 §:ssä säädetään.

105 §

Neuvotteluvollisuus

Jos kunnallinen eläkelaitos tässä luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena ratkaisee oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen 24 §:n

1 momentin 1 kohdan nojalla ja jos yksityisten alojen eläkelaitoksen eläkkeen määrä kuukaudessa ylittää 688,02 euroa, kunnallisen eläkelaitoksen on ennen päätöstään pyydettävä yksityisten alojen eläkelaitokselta arvio eläkkeenhakijan työkyvystä. Jos kunnallinen eläkelaitos ja yksityisten alojen eläkelaitos ovat tällöin eläkkeenhakijan työkyvyn arvioinnista eri mieltä, yksityisten alojen eläkelakien piiriin kuuluvaan eläketurvaan ei sovelleta, mitä viimeisestä eläkelaitoksesta 103 §:n 1 momentissa säädetään.

106 §

Eläkettä maksava eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena

Eläkkeensaajalle vanhuus-, työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkettä maksavaa yksityisten tai julkisten alojen eläkelaitosta pidetään viimeisenä eläkelaitoksena silloin, kun eläkkeensaajalle myönnetään vanhuuseläke. Työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä maksavaa eläkelaitosta pidetään viimeisenä eläkelaitoksena myös silloin, kun eläkkeensaajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke, jollei 104 §:n 2 momentista muuta johdu. Osa-aikaeläkkeen jälkeen myönnettävää työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä viimeinen eläkelaitos määräytyy kuitenkin siten kuin 103 ja 104 §:ssä säädetään.

107 §

Tarkemmat säännökset viimeisestä eläkelaitoksesta

Viimeisen eläkelaitoksen järjestelyihin kuuluvat eläkelaitokset voivat sopia, että viimeisen eläkelaitoksen järjestelyjä noudatetaan myös 104 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyissä tilanteissa tai muussa sellaisessa tilanteessa, jossa sitä ei lain säännöksen mukaan olisi noudatettava. Eläkkeenhakijalle on ilmoitettava, missä eläkelaitoksessa hänen eläkeasiansa hoidetaan.

108 §

Eläkkeen maksaminen

Tämän lain mukainen eläke maksetaan eläkkeensaajalle, jolle se on myönnetty, jollei laissa säädetä toisin.

Eläke maksetaan kuukausittain kunnallisen eläkelaitoksen päättämänä aikana eläkkeensaajan ilmoittaman Suomessa toimivan rahalaitoksen välityksellä. Eläke voidaan maksaa myös eläkkeensaajan ulkomailla olevalle tilille.

110 §

Takautuva maksaminen ja eläkesaatavan vanhentuminen

Perhe-eläke, osa-aikaeläke ja työttömyyseläke voidaan maksaa takautuvasti kuuden kuukauden ajalta ennen hakemuksen tekemistä. Pätevistä syystä perhe-eläke ja työttömyyseläke voidaan maksaa tätä pitemmältäkin ajalta.

Tämän lain mukaisen etuuden saaminen vanhentuu viiden vuoden kuluttua siitä päivästä, jona eläke olisi pitänyt maksaa, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin mainitun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

112 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen alkaminen

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä maksetaan, jollei tässä pykälässä toisin säädetä, aikaisintaan sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitettua päivärahan ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Täyttä työkyvyttömyyseläkettä maksetaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kalenterikuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan; tai

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa.

114 §

Takautuvasti myönnetty työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä makseta takautuvasti pitemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta ennen hakemuksen tekemistä.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta siltä ajalta, jolta eläkkeensaaja on saanut työeläkelain tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 112 §:n 2 momentin mukaisesti tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä ja samalta ajalta on maksettu päivärahaa tai osasairauspäivärahaa sairausvakuutuslain mukaan, maksetaan eläkettä vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän.

115 §

Kertasuoritus

Kunnallinen eläkelaitos voi maksaa kertasuorituksena vanhuuseläkkeen, perhe-eläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen, jos eläkkeen määrä ennen 76 ja 77 §:n mukaisen ensisijaisen etuuden vähentämistä on pienempi kuin 20 euroa kuukaudessa. Jos eläkelaitos maksaa toistaiseksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena, se maksaa samalla kertasuorituksena myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. Kertasuoritus lasketaan työntekijän eläkelain 114 §:n 6 momentissa tarkoitettujen sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Kun 1 momentissa tarkoitettua eläkkeen määrää on vähintään 20 euroa, mutta enintään 50 euroa kuukaudessa, kunnallinen eläkelaitos voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena, jos eläkkeensaajalle on ilmoitettu eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena eikä eläkkeensaaja ole vastustanut sitä eläkelaitoksen ilmoittamassa kohdullisissa ajassa.

Kun työkyvyttömyyseläke maksetaan kertasuorituksena, takautuvaa eläkettä ei makseta sairausvakuutusrahastolle.

117 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeen lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä on täyttänyt 63 vuotta. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioitun työkyvyttömyyden päättymisestä, ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

119 §

Eläkkeen maksamisen päättyminen

Jos eläkelaitoksella on syytä epäillä, että eläkkeensaaja ei enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, eläkelaitos voi keskeyttää eläkkeen maksamisen. Edellytyksenä on, että eläkelaitos on pyytänyt eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään tai eläkeoikeuteen liittyvistä seikoista, mutta eläkkeensaaja ei tällaista selvitystä eläkelaitoksen ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa esitä.

Jos eläkkeensaajan kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, eläkelaitos voi lakkauttaa eläkkeen eläkkeensaajan katoamispäivään.

120 §

Liikaa maksetun eläkkeen takaisinperintä

Aiheettomasti maksettu eläke voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä eläkkeen maksamisen ole katsottava johtuneen eläkkeensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Eläkelaitos voi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä myös silloin, kun takaisinperittävä määrä on vähäinen.

Aiheettomasti maksettu eläke saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin maksettavasta eläke-erästä ei saa eläkkeensaajan suostumuksesta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakoperintälain (1118/1996) nojalla pidätetty veron ennakko.

Päätös aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa eläkkeen maksupäivästä. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jol-

lei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin mainitun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

124 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työntantajalle tai sairauskassalle

Jos kunnallinen eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutusrahan ja työntantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke tai kuntoutusraha maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työntantajalle, kuitenkin enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Vakuutuskassalaissa tarkoitetun sairauskassan maksama täydennyspäiväraha vastaa työntantajan maksamaa palkkaa, ja eläke maksetaan hakemuksesta sairauskassalle samoin kuin työntantajalle.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 32 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työntantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työntantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai 2 momentissa tarkoitetussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työntantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työntantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos työntantaja maksaa työntekijälle palkkaa samalta ajalta, jolta työntekijä saa kuntoutusrahaa tai työkyvyttömyyseläkettä ja siihen liittyvää kuntoutuskorotusta, kuntoutusraha ja työky-

vyttömyyseläke siihen liittyvine kuntoutuskorotuksineen maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Eläkettä, kuntoutusrahaa tai kuntoutuskorotusta ei makseta työnantajalle tai sairauskassalle siltä osin kuin se on 125 §:n 1, 3 tai 4 momentin perusteella suoritettava sairausvakuutusrahastolle eikä silloin, kun työnantaja tai sairauskassa on saanut korvauksen maksamastaan palkasta muun lain nojalla.

125 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuksien maksaminen sairausvakuutusrahastolle

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 112 §:n 1 momentin mukaisesti samalle ajalle, jolta on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, eläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Jos kuntoutusraha tai -korotus myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin ne vastaavat määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Jos henkilölle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan tai osasairauspäivärahan määrää.

126 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle

Jos eläkkeensaaja on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkki-

natukea tai koulutuspäivärahaa taikka julkisesta työvoimapolvelusta annetun lain mukaista koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, kunnallisen eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos eläkkeensaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 1 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen tai eläkkeen ja asumistuen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos eläkelaitos jatkaa 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti, tai silloin, kun eläkkeensaaja on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä tai eläkettä ja asumistukea samalta ajalta, jolta kunnallinen eläkelaitos 162 §:n mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen taikka muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuelle jatkoa takautuvasti tai myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen.

Eläkettä ei kuitenkaan makseta Kansaneläkelaitokselle sen liikaa maksaman asumistuen korvaamiseksi, jos samalla ei makseta takautuvaa eläkettä Kansaneläkelaitoksen liikaa maksaman eläkkeen korvaamiseksi.

Jos eläkkeensaaja on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa, aikuisopintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, eläkelaitoksen on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitoksel-

le siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun opintotuen määrää.

127 §

Eläkkeen maksaminen sosiaalihuollon toimielmelle

Jos eläkkeensaaja on saanut toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 23 §:ssä tarkoitettua ennakkoa, takautuvasti myönnettävä eläke tai osa siitä maksetaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielimen hakemuksesta sille jo annetun toimeentulotuen korvaamiseksi.

128 a §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

- 1) sairausvakuutusrahastolle 125 §:n mukaan;
- 2) eläkelaitokselle yrittäjän eläkelain (/) 120 §:n 1 momentin mukaan tai Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maatalousyrittäjän eläkelain (/) 28 §:n mukaan maksamattomina vakuutusmaksuina;
- 3) eläkelaitokselle aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintänä 120 §:n mukaan;
- 4) työnantajalle tai sairauskassalle 124 §:n mukaan;
- 5) työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle 126 §:n 1 momentin mukaan;
- 6) Kansaneläkelaitokselle 126 §:n 2 momentin mukaan;
- 7) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle 127 §:n 1 momentin mukaan;
- 8) kunnalle tai kuntayhtymälle 127 §:n 2 momentin mukaan;
- 9) Kansaneläkelaitokselle 126 §:n 4 momentin mukaan;

10) Potilasvakuutuskeskukselle potilasvahinkolain (585/1986) 9 §:n mukaan;

11) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturvaasetuksen täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 111 artiklan 1 kohdan mukaan;

12) ulosottoviranomaiselle ulosottolain (37/1895) 4 luvun 7 §:n mukaan;

13) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturvaasetuksen täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 111 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan;

14) sosiaaliturvasopimuksen mukaiselle sosiaaliturvasopimusmaan laitokselle eläkkeen ja muun etuuden aiheeton maksu sosiaaliturvasopimuksen määräysten mukaan; sekä

15) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle 127 §:n 3 momentin mukaan.

129 §

Eläkkeen siirtäminen ja panttaaminen

Tämän lain mukaista eläkettä ei saa siirtää toiselle. Sopimus, joka tarkoittaa eläkkeen panttaamista, on mitätön.

Tämän lain mukaan maksettavaa kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

131 §

Jäsenyhteisöjen maksuosuudet

Kunnallisen eläkelaitoksen menot jaetaan jokaiselta varainhoitovuodelta jäsenyhteisöjen vastattaviksi. Eläkelaitoksen valtuuskunnan päättämä osuus kustannuksista jaetaan tämän lain soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden 68 §:ssä tarkoitettujen työansioiden yhteismäärien suhteessa. Valtuuskunta voi myös päättää jakaa osan kustannuksista jäsenyhteisöjen palveluksen perusteella maksettujen tämän lain mukaisten eläkkeiden tai eläkkeen osien yhteismäärien suhteessa.

132 §

Valvontamaksu, oikeushallintomaksu ja lisäturvan maksusuudet

Edellä 131 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin menoihin kuuluviksi luetaan myös vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain (479/1944) 1 §:n 1 momentin nojalla määrätty valvontamaksu sekä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 16 §:n mukainen oikeushallintomaksu.

133 §

Palkansaajien eläkemaksu

Eläkemaksu on työntekijän eläkelain 153 §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osuus 68 §:ssä tarkoitetuista eläkkeessä huomioon otettavista ansioista.

Jäsenyhteisö on velvollinen pidättämään 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen maksujen palkanmaksun yhteydessä ja tilittämään sen kunnalliselle eläkelaitokselle. Maksu on osa jäsenyhteisön ennakkomaksua.

Jos palkansaajan eläkemaksu on ilmeisen virheen vuoksi jäänyt palkanmaksun yhteydessä pidättämättä, jäsenyhteisö voi pidättää palkanmaksun yhteydessä pidättämättä jääneen maksun enintään kahden seuraavan palkanmaksun yhteydessä.

Jos työntekijälle ei palkanmaksun yhteydessä ole maksettu palkansaajan eläkemaksun pidättämiseen riittävää rahapalkkaa ja hänelle kuitenkin kertyy eläketurvaa, jäsenyhteisö voi pidättää palkansaajan eläkemaksun vuoden kuluessa seuraavien palkanmaksujen yhteydessä.

Jäsenyhteisön on työntekijän vaatimuksesta palautettava työntekijälle aiheettomasti pidättämänsä palkansaajan eläkemaksu tai lain mukainen palkansaajan eläkemaksun ylittävä osa.

134 §

Maksun perintä ja maksusaatavan vanhentuminen

Kunnallisen eläkelaitoksen on määrättävä tähän lakiin perustuva maksu viiden vuoden kuluessa saatavan syntymisestä. Maksusuussaatavan katsotaan syntyvän tämän lain mukaisen loppullisen maksun eräpäivänä. Tämän lain perusteella määrätty maksu sekä sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomioita tai päätöstyä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoa toimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Aiheettomasti suoritettujen maksujen ja palkansaajan eläkemaksun palautus vanhentuu viiden vuoden kuluttua maksun maksupäivästä tai palkansaajan eläkemaksun pidätyspäivästä, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin mainitun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

144 §

Eläkelaitoksen oikeus saada tietoja

Kunnallisella eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisäätteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sovelletaan, sekä yksityiseltä työnantajalta tiedot, jotka ovat välttämättömiä eläketurvan järjestämistä ja käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemista varten tai jotka muuten ovat välttämättömiä tässä laissa taikka EY:n sosiaaliturva-asetuksessa tai sen täytäntöönpanoasetuksessa säädettyjen

taikka sosiaaliturvasopimuksessa määrättyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä sosiaalipalvelujen tuottajalta ja hoitolaitokselta pyynnöstä tämän laatima lausunto ja muut 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien toimeenpanemiseksi välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jollei hakija itse toimita edellä mainittuja tietoja.

Eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettut tiedot maksutta. Jos tiedot tarvitaan tietyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

145 §

Eläkkeenhakijan ja -saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle:

4) yli kuuden viikon yhdenjaksoisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta;

5) muutoksista yrittäjätoiminnassa;

6) uuden työeläkkeen tai vastaavan EU- tai ETA-maasta myönnetyn etuuden alkamisesta; sekä

7) ensisijaisen etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta.

Eläkkeensaajan 2—5 momentissa tarkoitettua ilmoittamisvelvollisuudesta riippumatta eläkelaitos voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen 2—5 momentissa mainituista sekä muista vastaavista eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen vaikuttavista seikoista, jos on aihetta epäillä, että näissä seikoissa on tapahtunut muutoksia.

148 §

Eläkelaitoksen oikeus antaa tietoja

Kunnallisella eläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) tämän lain 144 ja 146 §:n nojalla saamansa tiedot Eläketurvakeskukselle ja työntekijän eläkelain 3 §:n 1 momentin ja 2 momentin 2—7 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella työnantajalta, 144 §:ssä mainitulta taholta tai Eläketurvakeskukselta;

3) Eläketurvakeskukselta ja työntekijän eläkelain 3 §:n 1 momentin ja 2 momentin 2—7 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuuttamista koskevat tiedot Kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella;

7) jäsenyhteisön järjestämän 9 §:ssä tarkoitettua vapaamuotoisen eläkevakuutuksen tai yksityisen työnantajan järjestämän työntekijän eläkelain mukaiseen eläketurvaan liittyvän vapaaehtoisen ryhmäiseläketurvan jatkuvaa hoitamista varten työntekijöiden nimi- ja osoitetie-

dot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määristä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot lisäeläketurvaa hoitavalle henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle;

— — — — —
149 §

Tekninen käyttöyhteys

Kunnallisella eläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanosta huolehtivalle viranomaiselle sellaisiin tietoihin, joita sillä on 148 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan oikeus saada;

3) 148 §:n 1 momentin 2, 3 ja 6 kohdassa säädetylle viranomaiselle tai toimielimelle mainituissa kohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten;

— — — — —
Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

— — — — —
151 §

Työntekijän ja eläkkeenhakijan oikeus saada tietoja

Kunnallisen eläkelaitoksen on annettava työntekijälle tämän pyynnöstä hallussaan olevat työntekijän eläkeoikeutta koskevat tiedot. Asianosaisen tiedonsaantioikeudesta, oikeudesta saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta sekä oikeudesta tarkastaa itsestään rekisteriin

talletetut tiedot on muutoin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Kunnallisen eläkelaitoksen on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen eläkehakemuslomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan säännönmukaisesti luovuttaa.

153 §

Muutoksen hakeminen

Kunnallisen eläkelaitoksen päätökseen eläkettä koskevassa asiassa haetaan muutosta valittamalla työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan. Lautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Vakuutusoikeudesta säädetään vakuutusoikeuslaissa (132/2003).

Kunnallisen eläkelaitoksen päätökseen muussa kuin eläkeoikeutta koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä eläkelaitoksen kotipaikka on.

Kunnallisen eläkelaitoksen 7 luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Kun kunnallisen eläkelaitoksen päätös sisältyy muun eläkelaitoksen 103 §:n 2 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin muussa julkisten alojen eläkelaisissa tai yksityisten alojen eläkelaisissa säädetään. Tällöin muun julkisten alojen eläkelaitoksen tai yksityisten alojen eläkelaitoksen on siltä osin kuin valitus koskee tämän lain mukaista eläketurvaa pyydettävä valituksesta kunnallisen

eläkelaitoksen lausunto. Lausuntoa ei pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

154 §

Valitusoikeus

Eläke- ja ennakkopäätöstä koskevassa asiassa valitusoikeus on asianosaisella.

Kunnallisen eläkelaitoksen päätöksestä muussa kuin eläkeoikeutta koskevassa asiassa valitusoikeus on asianosaisella ja jäsenyhteisöllä.

Tämän lain soveltamispiiriin kuuluva henkilö voi vaatia oikaisua jäsenyhteisön häneltä 133 §:n nojalla perimään eläkemaksuun. Kunnallisen eläkelaitoksen oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen haetaan muutosta noudattaen soveltuvin osin, mitä 153 §:n 3 momentissa säädetään.

155 §

*Muutoksen hakeminen EU-päätösten yhteen-
vetoon*

Asianosainen, joka on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa EU-maassa ja joka ei tyydy eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta saatuaan EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 48 artiklassa tarkoitetun yhteenvedon, johon on liitetty kaikkien EU-maiden päätökset. Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä koskevaan eläkelaitoksen päätökseen haetaan kuitenkin muutosta siten kuin tässä laissa säädetään.

157 §

Valitusaika

Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksi-saannista. Kunnallisen eläkelaitoksen ja työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätös saadaan antaa tiedoksi asianosaiselle lähettämällä se hänelle postitse. Jollei valituksen yhteydes-

sä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on hänen ilmoittamallaan osoitteella varustettuna annettu postin kuljettavaksi. Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

159 §

Eläkelaitoksen itseoikaisu

Jos eläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 2 momentissa mainitun tavoitin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan käsiteltäviksi. Jos valitus koskee lautakunnan päätöstä, valituskirjelmä ja lausunto on samassa ajassa toimitettava vakuutus-oikeuden käsiteltäviksi. Eläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos asia oli jo toimitettu valitusviranomaiselle, eläkelaitoksen on ilmoitettava sille heti väliaikaisesta päätöksestä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta. Eläkeasiamiehen tekemä valitus on aina toimitettava valitusviranomaisen käsiteltäväksi.

160 §

Muutoksenhaku päätösyhdistelmään

Jos päätösyhdistelmästä tehty valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia ja jos kunnallinen eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena hyväksyy sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta uusi, oikaistu päätösyhdistelmä. Jos se ei oikaise päätösyhdistelmää, menetellään siten kuin 159 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään. Jos kysymyksessä on 105 §:ssä tarkoitettu tilanne ja yksityisten alojen eläkelaitos ei hyväksy valittajan vaatimuksia, kunnallisen eläkelaitoksen on siirrettävä valitus yksityisten alojen eläkelaitoksen pää-

töstä koskevalta osin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan ja valituksen osalta menettellään siten kuin työntekijän eläkelain 9 luvussa säädetään.

Kun päätösyhdistelmää koskeva valitusasia käsitellään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa tai vakuutusoikeyudessa tai kun on kysymys lainvoimaisen päätösyhdistelmän poistamisesta tai oikaisemisesta eläkkeensaajan eduksi taikka kun päätösyhdistelmässä on 163 §:ssä tarkoitettu virhe, sovelletaan tämän lain säännöksiä, jollei vakuutusoikeyksissa toisin säädetä.

161 §

Päätöksen täytäntöönpano

Kunnallisen eläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

Eläkelaitoksen ja työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin riita-asiaa annettu lainvoiman saanut tuomio.

162 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos kunnallisen eläkelaitoksen tämän lain perusteella antama eläkettä koskeva lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta voi kunnallisen eläkelaitoksen esityksestä tai sen hakemuksesta, jota asia koskee, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaiselle tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista.

Jos työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan tämän lain perusteella antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puut-

teelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusoikeyus voi kunnallisen eläkelaitoksen esityksestä tai sen hakemuksesta, jota asia koskee, kuultuaan muita asianosaisia poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusoikeyuden on varattava asianosaiselle tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Edellä mainituin perustein vakuutusoikeyus voi poistaa myös oman päätöksensä ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Jos kunnallinen eläkelaitos tekee päätöksen poistamista koskevan esityksen, se voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää eläkkeen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikeyus voivat tutkia valitusajan jälkeen saapuneen valituksen, jos muutosta ei ole painavan syyn vuoksi haettu määräajassa.

Eläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikeyus voivat menetellä vastaavasti valitusasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 156 ja 157 §:ssä säädetään.

167 a §

Päätös teoreettisen eläkkeen määrästä

Jos työntekijä on työskennellyt yhdessä tai useammassa EU- tai ETA-maassa ja hän hakee kansaneläkettä, hänellä on oikeus pyynnöstä saada päätös teoreettisen eläkkeen määrästä, jonka eläkelaitos ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle hänen kansaneläkkeensä laskemista varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 17 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun ansioedellytyksen täyttymistä arvioidessa otetaan huomioon työansioita kuntoutushakemuksen vireilletuloa edeltävän viiden kalenterivuoden ajalta.

Jos työntekijä ei ole työskennellyt kunnallisen eläkelain alaisessa palvelussuhteessa 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen, 40 §:n 5 momentis-

sa tarkoitettu teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä lasketaan sen palvelussuhteen palkan perusteella, jonka perusteella ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä olisi otettava huomioon tuleva aika tai sitä vastaava ansio 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen kunnallisen eläkelain mukaan.

Eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 76 §:n 5 momenttia. Kunnallisen eläkelain mukaisesta eläkkeestä ei vähennetä sellaista sotilasvammalain mukaista korvausta, joka perustuu vuosien 1939—1945 sodissa saatuun vammaan.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 86 §:n 3 momentin mukaista täysorvon lisää saavan lapseneläkkeen saajan oikeus täysorvon lisään määräytyy edellä mainitun lainkohdan mukaisesti silloinkin, kun perhe-eläkkeen määrä tulee tarkistettavaksi tämän lain tultua voimaan.

Lesken uuden avioliiton takia lakkautettua leskeneläkettä aletaan maksaa lesken hakemuksesta uudelleen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 95 §:n 1 momentin mukaisesti, jos lesken uusi avioliitto purkautuu ennen tämän lain voimaantuloa ja hakemus uudelleen maksamisesta toimitetaan eläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain 110 §:n 3 momentin, 120 §:n 5 momentin ja 134 §:n mukaista viiden vuoden vanhentumisaikaa sovelletaan vuoden 2013

alusta. Vuosina 2007 ja 2008 mainittu vanhentumisaika on kymmenen vuotta, vuonna 2009 yhdeksän, vuonna 2010 kahdeksan, vuonna 2011 seitsemän ja vuonna 2012 kuusi vuotta. Näitä vanhentumisaikoja laskettaessa otetaan huomioon myös ennen lain voimaantuloa kulunut aika.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 162 §:n 1 momentin mukaisesti vakuutusosoikeudessa vireille tullut hakemus käsitellään vakuutusosoikeudessa.

Maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukainen eläke sekä maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukainen luopumiskorvauksen ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukainen luopumistuen perusmäärä otetaan huomioon:

- 1) eläkkeenä, jota saavalla ei ole oikeutta osaaika-eläkkeeseen;
- 2) lesken eläkettä määrättäessä lesken ansiotyön perusteella saamana eläkkeenä;
- 3) tämän lain 76 §:n 3 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä;
- 4) tämän lain 106 §:ssä tarkoitettuna eläkkeenä; ja
- 5) tämän lain 52 §:n 1 momentissa tarkoitettuna eläkkeenä, jonka ajalta pykälässä mainitut etuudet eivät oikeuta eläkkeeseen.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 2006
